

Scenariusz lekcji języka polskiego

TEMAT: „Jak mówić, żeby nas słuchano? Jak mówić, żeby przekonać?” O sztuce komunikacji

Autor: Agnieszka Gałązka-Kozłowska

Przedmiot, klasa: język polski/wiedza o kulturze, klasa pierwsza liceum/technikum.

Cel główny:

- Pogłębienie wiedzy i umiejętności związanych ze sztuką komunikacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- Rozumie i potrafi wyjaśnić pojęcia: retoryka, perswazja.
- Zna trzy grupy argumentów retorycznych, potrafi je scharakteryzować i skonstruować.
- Zna budowę mowy retorycznej.
- Zna podstawowe środki retoryczne.
- Potrafi prowadzić spór tak, aby osiągnąć swój cel.

Metody: burza mózgów, elementy oceniania kształtującego (nacobezu, „stop-klatka”, podsumowanie zajęć, informacja zwrotna) elementy dyskusji dydaktycznej.

Środki dydaktyczne: Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum, zakres podstawowy i rozszerzony, klasa 1, część 1 - szkoły ponadgimnazjalne, Nowa Era. Kolorowe arkusze papieru z narysowanymi na środku ustami lub uchem, pisaki, magnesy.

Formy pracy: praca zbiorowa; praca indywidualna, praca w grupach.

Czas zajęć: 2h.

TOK LEKCJI:

I Część wstępna:

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności.
2. Nauczyciel w formie ustnej informuje uczniów o głównym celu lekcji. Głównym celem naszych zajęć będzie pogłębienie wiedzy na temat sztuki komunikacji,

a zwłaszcza na temat tych elementów, które są związane z jej skutecznością, czyli z przekonywaniem innych do swoich racji.

3. Nauczyciel zapisuje na tablicy zdanie: **Jak mówić, żeby nas słuchano?** Zwraca się do uczniów, aby zastanowili się nad tym ważnym zagadnieniem. Dlaczego ono wydaje się ważne? Przykładowa odpowiedź: **ponieważ daje władzę.**
4. **Zadanie wprowadzające dla uczniów:**
Nauczyciel dzieli klasę na kilka grup, którym rozdaje kolorowe arkusze papieru z narysowanymi na środku ustami lub uchem oraz pisaki. Uczniowie mają ok 4 minut na to, aby na arkuszu – wokół narysowanego symbolu komunikacji (uszy, usta) spróbować odpowiedzieć na pytanie zapisane na tablicy. Następnie arkusze z odpowiedziami zostają przyklejone do tablicy za pomocą magnesów, a kapitanowi drużyn prezentują efekty pracy na forum klasy. Ich wystąpienie komentuje nauczyciel i docenia ich wysiłek nagradzając ich plusami.
5. Kolejne pytanie nauczyciela:
 - Czy w dzisiejszych czasach, które dążą do uproszczeń językowych, skrótów myślowych, warto jeszcze dbać o to, aby pięknie i przekonująco mówić? W jakich sytuacjach taka umiejętność może być przydatna?
 - Odpowiedzi uczniów, np.: w szkole, w reklamie, w kościele, w sądzie, w polityce.....
6. Komentarz nauczyciela: wszystko, o czym już dziś na lekcji zdążyliśmy sobie powiedzieć wiąże się z dziedziną wiedzy, która nazywamy **retoryką**. I to ona będzie główna bohaterka dzisiejszej lekcji.
7. Nauczyciel dopisuje temat lekcji (wykorzystuje pytanie, które było już wcześniej zapisane na tablicy), uczniowie otrzymują kryteria sukcesu w formie Kart odpowiedzialności (nacobezu). Odczytanie głośne kryteriów. Sprawdzenie, czy uczniowie je rozumieją. Nauczyciel prosi o sparafrazowanie kryteriów (przedstawcie cele własnymi słowami, spróbujcie zastąpić dane sformułowania prostszym odpowiednikiem).

II Część zasadnicza lekcji:

8. Krótki wykład nauczyciela na temat retoryki. Zapis na tablicy zdania:
 - **Retoryka, czyli sztuka pięknego przemawiania, logicznego konstruowania wypowiedzi oraz skutecznego przekonywania.**

Nauczyciel pyta uczniów, jak rozumieją tę definicję, podkreśla słowa kluczowe i prosi, aby uczniowie dokonali parafrazy:

- Retoryka, czyli sztuka pięknego przemawiania, logicznego konstruowania wypowiedzi oraz skutecznego przekonywania.

Wypowiedzi uczniów. Zapis poszerzonej i wytłumaczonej definicji do zeszytu.

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

9. **Wniosek:** Jak zauważyliście retoryka jest bardzo szerokim pojęciem, wiąże się z pięknym wystawianiem, jest sztuka tworzenia uporządkowanych wypowiedzi w mowie i piśmie oraz dąży do przekonania odbiorcy, a więc stawia na argumentację! A tym z kolei zajmuje się **perswazja**.
10. **STOP-KLATKA** – Nauczyciel wraca do Kart odpowiedzialności i wraz z uczniami sprawdza, co zostało już osiągnięte i czy wszystko jest dla nich jasne. Uczniowie sygnalizują odpowiedź przez podniesienie ręki.
11. Wyjaśnienie, czym jest perswazja (zapis do zeszytu). Zwrócenie uwagi, że aby argumentacja powiodła się, mówca powinien odwoływać się do intelektu, woli i uczuć odbiorców. Z tego powodu możemy wyróżnić trzy rodzaje argumentów retorycznych:
- rzeczowe,
 - logiczne
 - emocjonalne.
- Nauczyciel wyjaśnia, na czym polegają te argumenty. (Zapis do zeszytu). Pyta też uczniów o środki retoryczne, prosi, aby je wymienili, gdyż przyda się im to przy kolejnym zadaniu.
12. **Zadanie:**
- Przygotujcie w parach jeden argument logiczny, jeden argument rzeczowy i jeden argument emocjonalny. Za ich pomocą spróbujcie przekonać nauczyciela, aby przełożył termin trudnej pracy klasowej. Zadbajcie o formę, estetykę wypowiedzi.
13. Nauczyciel przedstawia uczniom przykładowe argumenty.
14. Chętni uczniowie prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel za pomocą czerwonych i niebieskich kartek informuje ich, czy został przekonany, dołącza też krótki komentarz, na temat tego, co zostało zdrobione dobrze, a co wymaga poprawy. Uczniowie nagradzani są plusami za aktywność.

III Podsumowanie zajęć:

15. Nauczyciel:
- Zadanie, które przed chwilą wykonaliście nie było proste. A wy poradziście sobie z nim świetnie. Dobrze przygotowane wystąpienie argumentacyjne (mowa) składa się z trzech części: wstępu, rozwinięcia i zakończenia. Co wam to przypomina? Rozprawkę! Pamiętajcie, że tworzenie przez was argumentów, to zadanie przydatne także przy pisaniu rozprawki.

16. Na zakończenie zajęć następuje odczyt kolejnych punktów Karty odpowiedzialności, przy każdym punkcie uczniowie poprzez podniesienie ręki sygnalizują, czy zrozumieli dane kryterium, czy potrafią je wytłumaczyć, wykonać. Zapis wyników głosowania i decyzja, do których punktów należy wrócić.

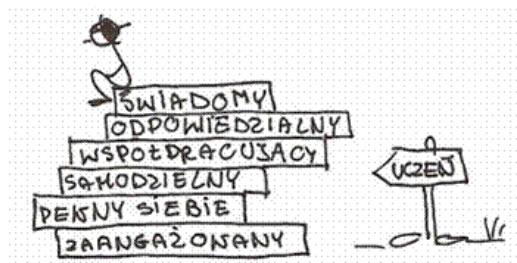
17. Wybrany uczeń dokonuje „globalnego” podsumowania – opowiada krótko, czego dowiedział się podczas lekcji.

18. Zadanie domowe:

Przygotuj wystąpienie retoryczne na temat: Dziś brakuje dobrych mówców. Odwołaj się do przykładów ze świata mediów i polityki.

Załącznik nr 1

KARTA ODPOWIEDZIALNOŚCI – NACOBIEZU:

- Znasz historię retoryki.
 - Rozumiesz i potrafisz wyjaśnić pojęcia: retoryka, perswazja.
 - Znasz trzy grupy argumentów retorycznych, potrafisz je scharakteryzować i skonstruować.
 - Znasz budowę mowy retorycznej.
- Znasz podstawowe środki retoryczne.
 - Potrafisz prowadzić spór tak, aby osiągnąć swój cel.

Załącznik nr 2

Zadanie: Przygotujcie w parach jeden argument logiczny, jeden argument rzeczowy i jeden argument emocjonalny. Za ich pomocą spróbujcie przekonać nauczyciela, aby przełożył termin trudnej pracy klasowej. Zadbajcie o formę, estetykę wypowiedzi.

Załącznik nr 3

Zadanie domowe:

Przygotuj wystąpienie retoryczne na temat: Dziś brakuje dobrych mówców. Odwołaj się do przykładów ze świata mediów i polityki.